

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Мектепке дейінгі ұйымдарда саналы ұрпақ тәрбиелеудегі жаңа бағыттар

ЖАРИЯЛАНДЫ
13.03.2025

ТІРЕК СӨЗДЕР
инновациялық әдістер, мектепке дейінгі білім беру, педагогика, саналы ұрпақ, тәрбие

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/176781/>

Рахимова Эльвира Салыковна

Бәйтерек ауданының білім беру бөлімі

Мектепке дейінгі ұйым әдіскері

Аннотация бұл мақалада мектепке дейінгі ұйымдарда саналы ұрпақ тәрбиелеудің жаңа бағыттары қарастырылады. Білім беру мен тәрбие үрдісінде қолданылатын заманауи әдістер мен технологиялар, олардың бала дамуына әсері жан-жақты талданады. Саналы ұрпақ қалыптастырудағы педагогикалық тәсілдер мен инновациялық бағдарламалардың маңыздылығы зерттеледі.

Кілт сөздер: мектепке дейінгі білім беру, саналы ұрпақ, тәрбие, инновациялық әдістер, педагогика.

Кіріспе

Қазіргі таңда қоғамның дамуы мен өзгеруіне байланысты мектепке дейінгі ұйымдардағы тәрбие беру жүйесіне жаңа көзқарастар енгізілуде. Саналы ұрпақ тәрбиелеу мәселесі мемлекеттің білім беру саясатының маңызды құрамдас бөлігіне айналды. Бала тұлғасын қалыптастыруда инновациялық әдістер мен жаңа педагогикалық тәсілдерді пайдалану қажеттілігі туындап отыр. Бұл мақалада осы бағыттағы жаңа әдіс-тәсілдер мен олардың тиімділігі қарастырылады.

Мектепке дейінгі білім берудегі жаңа тәсілдер

Мектепке дейінгі ұйымдардағы білім беру үрдісі соңғы жылдары айтарлықтай өзгерістерге ұшырады. Баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оған бағытталған оқыту әдістері қарқынды дамуда. Білім беру бағдарламаларына STEAM, ойын арқылы оқыту, жобалық әдіс сияқты жаңашыл тәсілдер енгізілуде.

- **STEAM әдісі** – ғылым, технология, инженерия, өнер және математика пәндерін біріктіріп оқыту. Бұл әдіс баланың аналитикалық ойлауын дамытып, шығармашылық қабілеттерін арттыруға ықпал етеді. STEAM тәсілі арқылы балалардың жаңа білімді игеру деңгейі жоғарылап, олардың танымдық қызығушылығы мен белсенділігі арта түседі. Бала тек теориялық білімді меңгеріп қана қоймай, сонымен қатар тәжірибелік дағдыларды қалыптастырады, бұл оның болашақтағы кәсіби бағдарын айқындауға септігін тигізеді.
- **Ойын арқылы оқыту** – мектепке дейінгі жастағы балалар үшін ең тиімді тәсілдердің бірі. Ойын барысында балалар өз бетінше шешім қабылдауға, логикалық ойлауға және әлеуметтік дағдыларды меңгеруге үйренеді. Балабақшадағы тәрбиешілер баланың қызығушылығын ескере отырып, дамытушы ойындар мен сюжеттік-рөлдік ойындарды кеңінен қолданады. Бұл тәсіл арқылы бала өз тәжірибесі арқылы өмірлік дағдыларды меңгереді, қарым-қатынас дағдыларын дамытады және өзін-өзі басқаруға үйренеді.
- **Жобалық оқыту** – балаларды белгілі бір тақырыпта зерттеу жұмыстарын жүргізуге, оны талдап, өз ойларын еркін жеткізуге үйретеді. Жобалық әдіс аясында балаларға өздерін қызықтыратын тақырыптарды зерттеуге мүмкіндік беріледі, бұл олардың шығармашылық қабілеттерін дамытып, танымдық белсенділігін арттырады. Жоба барысында балалар бірлесіп жұмыс істеу дағдыларын меңгеріп, өз идеяларын ортаға салып, шешім қабылдауға үйренеді. Мұндай тәсіл олардың зерттеу қабілеттерін дамытып, ғылыми ізденіс мәдениетін қалыптастыруға ықпал етеді.

- **Құндылықтарға негізделген оқыту** – бұл тәсіл балалардың тұлғалық дамуына бағытталған және олардың бойына адамгершілік қасиеттерді, жауапкершілік пен эмпатияны сіңіруге көмектеседі. Құндылықтар жүйесі арқылы бала тәрбиесінде адами қарым-қатынастардың маңыздылығы түсіндіріліп, оның қоршаған ортаға деген құрметі артады. Бұл әдістің аясында балалар ұлттық және жаһандық мәдениеттің негіздерімен танысып, өз елінің тарихын, дәстүрлерін және рухани мұрасын тереңірек ұғынады.

Жоғарыда аталған әдістердің әрқайсысы мектепке дейінгі білім беру жүйесінде өзіндік орны бар және балалардың жан-жақты дамуына оң әсер етеді. Инновациялық тәсілдерді тиімді пайдалану арқылы баланың шығармашылық қабілетін арттырып, оның танымдық және коммуникативтік дағдыларын дамытуға болады.

Тәрбие берудегі құндылықтар және олардың қалыптасуы

Тәрбие беру процесінде құндылықтардың орны ерекше, себебі олар баланың тұлғалық қалыптасуында негізгі бағыт-бағдар ретінде қызмет етеді. Құндылықтар жүйесі баланың мінез-құлқын, ойлау дағдысын және қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыруда шешуші рөл атқарады.

- **Отбасы және балабақша арасындағы байланыс** – тәрбие беру үрдісінде ата-аналар мен педагогтардың бірлесе әрекет етуі маңызды рөл атқарады. Отбасындағы құндылықтар жүйесі мен балабақшадағы тәрбие әдістерінің үйлесімділігі бала дамуының тұтастығын қамтамасыз етеді. Балабақша педагогтары ата-аналармен тығыз қарым-қатынас орнатып, оларды тәрбие үдерісіне белсенді қатысуға шақыруы қажет.
- **Этикалық және моральдық қағидалар** – балаларға мейірімділік, әділдік, жауапкершілік сияқты қасиеттерді сіңірудің маңыздылығы жоғары. Тәрбиеші мен ата-ана баланың бойына оң мінез-құлықтарды дарыту арқылы оны ізгілікке, әділеттілікке, адалдыққа үйретеді.

- **Ұлттық тәрбие** – қазақ халқының салт-дәстүрлерін, әдет-ғұрыптарын бала санасына сіңіру арқылы оның рухани дамуына ықпал ету. Ұлттық құндылықтар негізінде тәрбиеленген бала өз мәдениетіне құрметпен қарап, тарихи мұраны бағалай білетін тұлға болып қалыптасады.

Цифрлық технологиялар және балалардың қалыптасуы

Қазіргі заманғы цифрлық технологиялар мектепке дейінгі білім беруде кеңінен қолданылады. Балалар үшін арнайы жасалған интерактивті платформалар, мобильді қосымшалар және онлайн ресурстар білім беру үрдісін жаңа деңгейге көтереді. Бұл технологиялар балалардың танымдық қабілеттерін дамытуға, шығармашылық әлеуетін арттыруға және оқуға деген қызығушылығын күшейтуге мүмкіндік береді.

- **Цифрлық ойындар мен қосымшалар** – мектепке дейінгі жастағы балалардың логикалық ойлауын дамытуға, зейінін арттыруға және есте сақтау қабілетін жақсартуға ықпал етеді. Балалар үшін әзірленген арнайы мобильді қосымшалар арқылы олар әртүрлі дағдыларды меңгере алады. Сандық ойындар оқыту үдерісін қызықты әрі тиімді етеді, өйткені олар баланың белсенді қатысуын талап етеді.
- **Интерактивті тақталар мен мультимедиялық құралдар** – мектепке дейінгі мекемелерде сабақтарды қызықты әрі тиімді өткізуге көмектеседі. Мұндай құралдар арқылы балалар жаңа материалды тез қабылдайды, өйткені ақпарат көрнекі және интерактивті түрде ұсынылады. Интерактивті тақталар арқылы балалар сурет салу, жазу, есеп шығару сияқты дағдыларды тез әрі оңай меңгереді. Сондай-ақ, мультимедиялық құралдар балалардың сөйлеу қабілетін дамытуға, тілдік қорын байытуға ықпал етеді.
- **Бейне сабақтар мен онлайн курстар** – қашықтықтан білім алуға мүмкіндік береді. Әсіресе, пандемия жағдайында цифрлық технологиялардың маңыздылығы артты. Онлайн сабақтар

балалардың өз бетінше білім алуына жағдай жасайды және олардың ақпаратты қабылдау дағдыларын жетілдіреді. Балаларға арналған анимациялық оқу материалдары мен интерактивті бейне сабақтар білімді оңай әрі жылдам меңгеруге көмектеседі.

- **Балалардың цифрлық сауаттылығы мен қауіпсіздігі** – цифрлық технологияларды қолдану барысында балалардың интернеттегі қауіпсіздігін қамтамасыз ету маңызды. Педагогтар мен ата-аналар балаларды ғаламтордағы зиянды контенттен қорғау үшін арнайы бағдарламалар мен шектеулерді қолдануы тиіс. Сондай-ақ, балаларға онлайн кеңістікте өзін қалай ұстау керектігі туралы тәрбие беру маңызды. Оларға сандық әлемнің мүмкіндіктері мен қауіптерін түсіндіру, ақпараттық гигиена қағидаларын үйрету керек.

Цифрлық технологияларды мектепке дейінгі білім беруде тиімді қолдану арқылы балалардың танымдық белсенділігін арттырып, олардың ойлау қабілеттерін дамытуға болады. Алайда, цифрлық құралдарды пайдалану мен дәстүрлі оқыту әдістерінің арасындағы тепе-теңдікті сақтау маңызды. Балалардың денсаулығына зиян келтірмеу үшін экран алдында өткізетін уақыт мөлшерін реттеу қажет.

Педагогтардың рөлі және кәсіби дамуы

Саналы ұрпақ тәрбиелеуде педагогтың рөлі ерекше. Педагогтардың кәсіби біліктілігін арттыру, жаңа әдістерді меңгеруін қамтамасыз ету білім беру сапасының жоғарылауына ықпал етеді.

- **Үздіксіз білім алу** – мұғалімдердің жаңа әдістерді меңгеруі үшін арнайы курстар мен семинарларға қатысуы маңызды.
- **Тәжірибе алмасу** – әріптестер арасында жаңа идеялармен бөлісу, бірлескен жобалар жүргізу тиімді нәтижелер береді.
- **Креативтілік пен икемділік** – педагог балалардың қызығушылықтарына бейімделе отырып, шығармашылық тәсілдер қолдануы керек.

Қорытынды

Мектепке дейінгі ұйымдарда саналы ұрпақ тәрбиелеу – жан-жақты және үздіксіз үрдіс. Бұл мақалада қарастырылған жаңа әдістер мен бағыттар бала дамуына оң ықпал етіп, оның болашақтағы тұлғалық қалыптасуына негіз болады. Білім беру жүйесінде инновацияларды тиімді пайдалану арқылы болашақ ұрпақтың интеллектуалды және рухани дамуына жағдай жасауға болады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңы. – Астана, 2019.
2. ҚР Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. – Астана, 2020.
3. Выготский Л.С. Психология развития ребенка. – Москва: Педагогика, 1984.
4. Бабаева З.М., Мещерякова С.Ю. Дошкольная педагогика. – Москва: Академия, 2008.
5. Жұмабаев М. Педагогика. – Алматы: Ана тілі, 1992.
6. Смирнова Е.О. Психология дошкольника. – Москва: ВЛАДОС, 2003.
7. Назарбаева С.А. Өзін-өзі тану. – Алматы: Раритет, 2014.
8. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. – Москва: Инновация, 1996.
9. Коломинский Я.Л., Панько Е.А. Психология ребенка. – Минск: Университетское, 1997.
10. Бейсембаева А.А. Мектепке дейінгі педагогика. – Алматы: Білім, 2011.
11. Оразбаева Ф.Ш. Тіл дамыту әдістемесі. – Алматы: Білім, 2006.
12. Интернет ресурстары: ҚР Білім және ғылым министрлігінің ресми сайты (www.edu.gov.kz), ЮНЕСКО білім беру бағдарламалары (www.unesco.org).

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.